

I. OSNOVNA ŠOLA ŽALEC

Drago Kumer pisatelj in učitelj iz mojega kraja

raziskovalna naloga

avtorji:

Nik Šuler

Matija Kveder Bratina

Andraž Podvez

mentor:

Viljem Kotnik

7. razred

UVOD

Žalska osnovna šola je ena izmed tistih šol v Sloveniji, ki je imela zaposlene učitelje, ki jim je poleg dela z učenci njihovo življenje polnila ljubezen do književnosti. No, nepoučeni bi rekli: saj taki so pa bolj ali manj vsi učitelji, zato moramo biti natančnejši. Pri tem smo namreč mislili na tiste učitelje, ki niso zgolj prebirali knjig, ampak so jih tudi ustvarjali. Med najbolj znanimi je gotovo naša žalska pesnica Meta Rainer, o kateri so učenci naše šole pred leti že napisali dokaj obsežno raziskovalno nalogo. To seveda ni nič čudnega, saj je njeno delo tudi zelo obsežno in je doživelo že kar nekaj natisov. Če odmislimo vse tiste, ki so se s književnostjo ukvarjali le občasno in svoja dela predstavljali v lokalnih časopisih in zbornikih, nam ostane še eno ime, ki pa se, kot smo videli ob ustvarjanju te raziskovalne naloge, pojavlja v teh publikacijah pogosteje od ostalih. To je Drago Kumer. Njegovo literarno delo sicer ni tako obsežno kot pri pesnici Rainerjevi, a mislimo, da je dovolj zanimivo in premalo raziskano.

Čeprav se Drago Kumer kot učitelj in kot pisatelj omenja v mnogih delih (nazadnje v publikaciji *100 let podružnične šole Gotovlje¹*), o njem ne najdemo zapisov, ki bi nam razkrivali kaj dosti natančnih biografskih podatkov in tiste čisto življenjske in značajske poteze, ki spremljajo človeka, ki se ukvarja z vzgojo in izobraževanjem otrok in obenem piše pripovedna dela za mladino in odrasle.

To je bil povod, da smo se odločili raziskati tudi to človeško plat Draga Kumra. Zastavili smo si nekaj osnovnih vprašanj in skušali nanje dobiti odgovore iz različnih pisnih in ustnih virov. Ta vprašanja so:

Kdo je Drago Kumer? Kaj je napisal? Za koga je pisal? O čem je pisal? Kakšen je bil kot človek? Kakšen je bil kot učitelj? Kakšen je bil do učencev? Kakšen je bil do kolegov?

Vse to nam je rojilo po glavi, ko smo pričeli s svojim raziskovalnim delom. Pobrskali smo po številnih publikacijah in spraševali ljudi, ki so ga poznali ter dobili kar nekaj odgovorov. Naša radovednost sicer ni bila povsem potešena, nekaj pa smo le izvedeli. In to vam bomo predstavili v pričujočem delu. Morda pa se kdaj kdo od odraslih loti natančnejšega raziskovanja njegovega življenja in dela ter

---

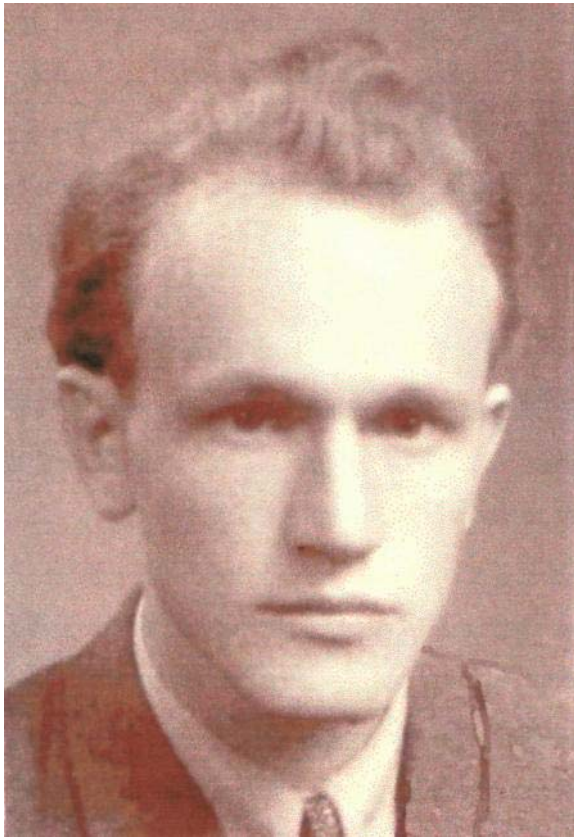
¹ Golič Žgank, Irena: 100 let podružnične šole Gotovlje. I. OŠ Žalec, 2002

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

izbrska dovolj podatkov, da dobimo o njem kakšno samostojno delo, kot smo to dobili o njegovem sokrajanu, pesniku Francetu Oniču.

ŽIVLJENJE DRAGA KUMRA

Življenjska pot Draga Kumra se je pričela leta 31. oktobra 1926 v vasi Šmatevž pri Gomilskem, To je kraj v današnji občini Braslovče. Rodil se je kot nezakonski otrok, zato mu življenje že od samega začetka ni bilo postlano z rožicami in je od svojega ranega otroštva pa do obdobja, ko se je osamosvojil, preživel kar težke čase. Sprva je mati Marija Kumer sama skrbela zanj, kasneje pa se je poročila in se pisala Pušnik ter breme vzgoje in preživljanja svojih treh otrok delila z njegovim novim očimom. Mnogo doživetij in občutkov iz časa otroštva kasneje tudi opiše v svojih avtobiografskih delih. V svojem življenjepisu iz leta 1951 je zapisal: »Izhajam iz delavske družine. V stari Jugoslaviji me je mati z veliko težavo pošiljala v šolo. Dovršil sem nižjo srednjo šolo. Študij sem moral zaradi slabih socialnih razmer večkrat prekiniti.«

Drago Kumer v mladosti

Kot petnajstletnega fanta ga doleti težko obdobje 2. svetovne vojne. Večinoma se je zadrževal doma pri materi in morala sta se znajti, kakor sta vedela in znala. Ko je dopolnil osemnajst let, so ga prisilno mobilizirali v nemško vojsko. Kmalu je dezertiral - pobegnil in se spomladi leta 1945 vrnil domov. Kmalu konča vse potrebne izpite za pridobitev izobrazbe razrednega učitelja in se s 1. januarjem 1947 zaposli kot učitelj, najprej v Gornjem gradu. Zatem poučuje še v krajih Solčava, Griže in Prebold. Vmes se 24. decembra 1949 poroči z Jožico Novak. Drago Kumer se je istega leta zaposlil v Grižah in živel v

Drago Kumer
pisatelj in učitelj iz mojega kraja

ženini hiši v Šeščah 54 pri Preboldu. 1950. leta mu žena povije prvega sina Draga, nekaj leta za tem pa še drugega - Danila. Leta 1953 odsluži obvezen vojaški rok.

Nato se 1961. leta zaposli na osnovni šoli v Gotovljah. Kmalu prevzame mesto vodje šole. Tukaj se je nastanil z družino in šola postane njegov prvi in drugi dom, saj je v njej doživljal radosti in tegobe zasebnega in službenega življenja. Gotovlje ga vzamejo za svojega, on pa se nesebično razdaja za kraj in tamkajšnji naraščaj. Zlasti se čuti njegovo delo na kulturnem področju. Drago Kumer se začne posvečati delu z in za mladino, prične pridno pisateljati, se ukvarjati z dramsko dejavnostjo v kraju in je zvest kronist vsega dogajanja na gotoveljski šoli in v kraju nasploh. V knjigi *Gotovlje* iz leta 1980 piše Jurij Goršek o njem naslednje: »Od leta 1963 - 1965 je zavladovalo na dramskem področju nekakšno zatišje. Po letu 1966 je

kot upravitelj šole prevzel skrb za igre tovariš Drago Kumer in zopet se je amaterska gledališka dejavnost razživela.«² Ne minejo akcije v kraju, da bi ne pomagal na tak ali drugačen način. Posebej se angažira ob prenavljanju podružnične šole.

šolska dramska skupina pod vodstvom Draga Kumra
na enem od številnih nastopov v kraju

Leta so minevala in tako se leta 1983 Kumer upokoji. Leta 1992 z ženo izpraznita stanovanje v gotoveljski šoli ter se odselita na njeno domačijo v Šeščah, kjer odtlej živita skupaj do Dragove smrti.

V zgoraj omenjenem življenjepisu je petindvajsetletni Kumer zapisal o sebi takole: »Kakor vsak človek imam tudi jaz precej slabih lastnosti. Zelo sem površen, včasih imam slabo voljo, od časa do časa sem premalo samokritičen, itd. Vsekakor pa si lahko izrečem oceno, da sem pošten član naše skupnosti, pošten državljan naše socialistične domovine.« In res je bilo tako. Le da vseh tistih slabih lastnosti, ki jih je tako samokritično naštel, tisti, ki so ga poznali, sploh opazili niso.

² GOTOVLJE. *Kulturna* skupnost občine Žalec, Krajevna skupnost Gotovlje; Žalec, 1980

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

Drago Kumer je umrl meseca oktobra, leta 1995, ko še ni dopolnil sedemdeset let. Pokopan je na preboldskem pokopališču.

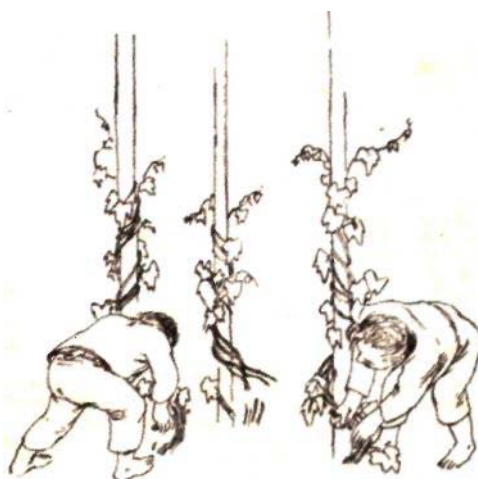
Naj ta del raziskovalne naloge zaključimo z njegovimi besedami iz šolske kronike³, kjer pravi: »Življenje teče svojo pot. Naj bo še tako težko, tako zapleteno, cesto polno intrig in osebnega sadizma - toda teče, teče kot voda. Od izvira do izliva. Zares čista ta voda pravzaprav ni nikoli. Čist je izvir, izliv mogoče veličasten - vendar - na žalost - čisto preveč onesnažen«

KNJIŽEVNO DELO

Drago Kumer je nadvse rad vihtel svoje pisateljsko pero in bil pri tem pozoren in natančen opazovalec in pisec, pa naj je pisal zgodbe za otroke, odrasle, dramske igre in igrice (ki jih je tudi uprizarjal s svojimi učenci) ali pa samo vodil šolsko in kroniko svojega kraja. V vseh svojih delih je pisal na tak način, da lahko iz njih razberemo glavne značilnosti tistega časa. Pri tem mislimo na tiste čisto osebne ali pa takšne, ki nam pričajo o stopnji družbenega razvoja in problemih na novo nastajajočega družbenega reda. Prav tako lahko v številnih delih občutimo ganljive stiske zapostavljenih, ponižanih, zasmehovanih, skratka preprostih ljudi, ki se jim pogosto godi krivica.

Pričel je pisati že zelo zgodaj, ko se je kot mladenič udeleževal prostovoljnega dela (takrat imenovanega udarniške akcije). O teh akcijah je pisal članke in jih objavljaval v raznih časopisih in kazalo je, da bo pristal v novinarskih vodah, a ga je zvalila ljubezen do otrok v šolstvo. Ob svojem učiteljskem delu pa je še vedno našel dovolj časa za pisateljevanje, ki ga je tudi privlačilo že od mladih nog.

Leta 1952 izide, pri založbi Mladinska

»Resk, resk, resk... Eno, dve, tri...« Steja sva in rezala.

³ Drago Kumer: Šolsko leto 1979/80, Šolska kronika III, Gotovlje, 1983

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

knjiga, zbirka črtic *Karlekove prigode*, ki jo je ilustriral priznani likovni umetnik Dore Klemenčič. V njej Kumer opiše vse svoje prelomne dogodivščine od takrat, ko je shodil, pa do takrat, ko je končal osnovno šolo. Spoznamo njegovo težko otroštvo, saj je bil nezakonski otrok matere, ki je svoje otroke preživljala ob izkoriščevalskem delu pri bogatih kmetih. Ob tem spremljamo še usode njegove matere, sestre in brata. Skozi humor in tudi grenke občutke lahko podoživljamo pisateljevo zgodnjo mladost.

Ob izidu njegove avtobiografske zbirke črtic *Karlekove prigode* je velikislovenski pripovednik Miško Kranjec zapisal: »Drago Kumer je s svojimi *Karlekovimiprigodami* veselo odkritje v naši literaturi...«

Pisatelj France Bevk, ki je bil mojster besede za odrasle in tudi za mlajše, pa je o njem zapisal takole: »Mladi pisatelj je nedvomno talent, zna opazovati življenje

in ga živo, napeto prikazovati s humorjem, ki bi mu lahko rekli smeh skozi solze...«

Bivša žalska učiteljica in nekdanja sodelavka Draga Kumra, gospa Margit Juteršek pa je ob neki priložnosti zapisala: »Škoda, da je *Karlekove prigode* tako težko dobiti, saj bi jih verjetno rad prebral še marsikateri Gotovljan in potem bi še bolj cenili tega našega sovaščana. Upajmo pa, da bomo kmalu dočakali še kakšno knjižno stvaritev izpod peresa Draga Kumra.«⁴ (1980)

Res je bilo po tem

⁴ GOTOVLJE. Kulturna skupnost občine Žalec, Krajevna skupnost Gotovlje; Žalec, 1980

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

zapisu še kar nekaj Kumrovih plodnih pisateljskih let, saj je pisal, kadar je le utegnil, a žal nikoli nismo dočakali njegovih del zbranih na enem mestu. Največ je objavljajal v raznih izdajah Savinjskega zbornika ter v različnih časopisih, začenši z Ljudsko pravico ter kasneje v Novem (Celjskem) tedniku. Tudi njegove kronike o kraju in šoli kažejo na pisateljsko nadarjenost Draga Kumra. Številna krajša in srednje dolga dela so nastajala v času njegovega pisateljevanja, vsa pa so se dotikala preprostega človeka v vsakdanjih situacijah, pa tudi v tistih težjih (na primer vojnih) časih. Omeniti velja delo *Lisjak*, kjer na humoren način opiše, kako je mladi partizan, misleč, da je ustrelil sovražnika, ustrelil lisjaka, ki je kmetu že dolgo delal škodo in tako dobil partizansko ime. Čase razvoja in gradnje opisuje v delu *Stanovanjski blok*, kjer opiše srečo delavcev, ki jim gradijo blok, da bi se rešili slabih stanovanjskih razmer ter si uredili svoje družinske razmere. Kritično opiše preobrat, ko zaradi drage gradnje blok namenijo vodilnim delavcem in nepravilno možnost, da lahko le z zvezami prideš do modernega stanovanja. Bralcem se v spomin vtisne tudi kratka pripoved *Ubežnik*, ki prikazuje ganljivo usodo dvanajstletnega fanta Stanka, ki zgodaj ostane brez staršev. Mati mu je umrla, ko mu je bilo pet let, oče - pilot pa se je smrtno ponesrečil. Nekega dne, med počitnicami pri teti v Celju, skrivaj odide na letališče v Levec in tam spozna očetovega prijatelja in soborca, ki mu razkaže Savinjsko dolino iz zraka. Njegova žena pa ga vozi po dolini in obronkih, kjer obujata spomine na umrlega očeta in obiščeta njegov rojstni kraj na Dobrovljah. Medtem ga zaskrbljena teta išče s pomočjo milice. Na koncu se je vse srečno končalo.

Upamo, da bodo nekoč našli čas in sredstva, da bodo izdali knjigo, v kateri bi bila zbrana vsa dela tega našega pisatelja in učitelja. Ustvarjalci te naloge mislimo, da bi tudi danes mladi bralci z veseljem prijeli v roke njegova dela. Nenazadnje je to tisto, kar soustvarja podobo našega kraja iz preteklosti.

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

DRAGO KUMER KOT UČITELJ

Drago Kumer v svojem življenjepisu iz leta 1951 pravi, da ga je že kot otroka veselil učiteljski poklic, zato lahko rečemo, da mu je bila njegova poklicna pot kar nekako usojena. Pred vojno konča nižjo srednjo šolo. Po vojni pa novembra 1945 pred izpitno komisijo konča gimnazijo in slabega pol leta za tem se udeleži trimesečnega tečaja za poučevanje na osnovnih šolah. Konča ga 5. junija 1946.

Najprej se 1. januarja 1947 zaposli kot učitelj na osnovni šoli v Gornjem Gradu. Tam slušbuje do 13. septembra 1948, nato pa odide na delovno mesto učitelja v še nekoliko bolj oddaljeno Solčavo, kjer slušbuje do božiča 1949. Vmes, 25. maja 1949, pa opravi še diplomski učiteljski izpit v Ljubljani. Istega leta se poroči, kar je povod za iskanje novega kraja zaposlitve. Zamenja zgornjo Savinjsko dolino za rodno spodnjo in se zaposli v Grižah, kjer nadobudne mlade glave uči do 31. oktobra 1951. V tem času opravi v Ljubljani še strokovni izpit. Odpre se delovno mesto v Preboldu, kjer prične z delom 1. junija 1952. Tam ostane devet let, dokler se mu 1. avgusta 1961 ne ponudi delovno mesto in stanovanje v gotoveljski osnovni šoli.

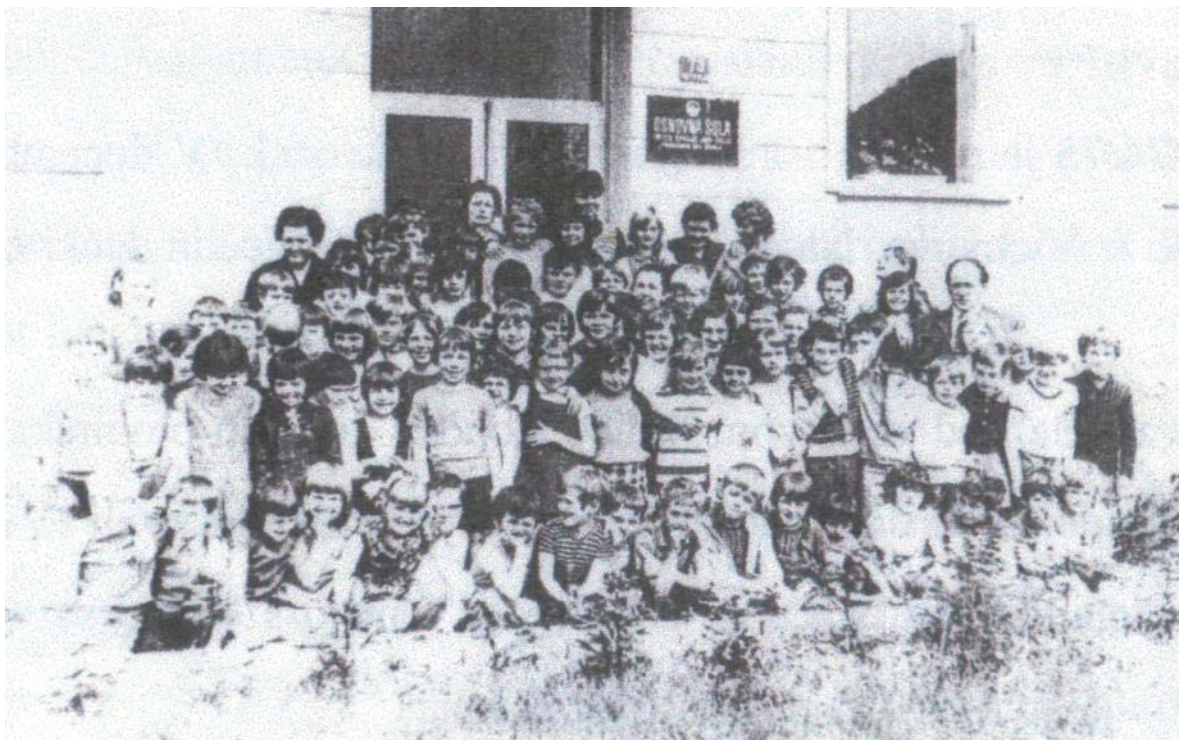
Kmalu po prihodu v Gotovlje, leta 1961, Drago Kumer nadomesti na delovnem mestu upravitelja šole svojo predhodnico Antonijo Antloga. Od takrat naprej deluje na razvoju šole in kvaliteti poučevanja. O njegovi napredni učiteljski miselnosti ne govorijo le njegovi sodelavci in učenci, ampak lahko o njej sklepamo tudi iz njegovih besed, ki jih je zapisal v šolski kroniki iz leta 1980: »Učenec si naj pridobiva znanje z lastnim delovanjem, naj ne sprejema le tega, kar mu je naročeno, kar je v učbeniku, ampak naj sam išče, raziskuje in zbira izkustva. Tako pridobljeno znanje je živo, sveže in si ga učenci osvoje mnogo, mnogo bolj kot tisto, kar se nauče na pamet. Pomembno je tudi, da vse, kar učenec zna, uporabi tudi v praksi. Današnja šola mora pospeševati tvornost in iznajdljivost učencev.« Zanimivo je takšno razmišljanje za učitelja, ki je poučeval pred petindvajsetimi leti, saj so tovrstne ideje poučevanja aktualne tudi še v današnjih časih.

Leta 1971 in 1972 je kot tajnik režijskega odbora sodeloval pri prenavljanju podružnične šole Gotovlje. Njegovo tesno navezanost na kraj in krajane potrjujejo tudi njegove besede zapisane v šolski kroniki: »Posebej je treba naglasiti, da so skoraj vsi člani pri obnovi zares vneto sodelovali, kar pomeni, da so si Gotovljani

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

prvotno šolo tako rekoč sami zgradili in jo hočejo ohraniti tudi poznejšim rodovom.«
Tega leta je Kumer napisal tudi igro *Petelinje pero*, ki so jo učenci četrtilih razredov
pod njegovim vodstvom odigrali ob 400-letnici kmečkih uporov.

Drago Kumer s sodelavci in učenci gotoveljske šole, 1972

KAJ SO O DRAGU KUMRU POVEDALI TISTI, KI SO GA BOLJE POZNALI

Ob koncu nas je zanimalo še, kaj si o Dragu Kumru mislijo tisti, ki so z njim delali ali pa se od njega učili. Zato smo povprašali za mnenje eno od njegovih sodelavk in dve učenki, ki jih je poučeval na podružnični šoli v Gotovljah.

O DRAGU KUMRU, PISATELJU, UČITELJU, VODJI PODRUŽNIČNE ŠOLE GOTOVLJE...

(intervju s svojo babico in sodelavko Draga Kumra Margit Juteršek je opravil Nik Šuler)

ga. Margit Juteršek z Dragom Kumrom in gotoveljskimi otroki ob eni izmed številnih prireditev

- *Kaj mi je o njem povedala moja babica Margit Juteršek?*

Spoznala sem ga na začetku svoje učiteljske poti. Takrat, po končanem šolanju, smo imeli mladi učitelji še dosti »strahospoštovanja« do nadrejenih; a on, čeprav je bil vodja šole, tega ni dovolil. Kljub naši mladosti in neizkušenosti je želel, da se vsi tikamo, saj smo vendar kolegi, sodelavci. Vsako težavo smo skupaj rešili z lepo besedo. Znal je prisluhniti, imel je široko srce.

- *Se spominjaš česa posebnega pri delu na gotoveljski šoli?*

Štiri leta sem učila na tej podružnični šoli. Najbolj se spominjam njegovega svobodnega pogleda na pouk in vzgojo. Kot da je že takrat uvajal celostni način pouka; v sebi je nosil naravni psihološki čut. Lepe stike pa sva obdržala tudi potem, ko sem bila na žalski šoli učiteljica slovenščine in je bil pogost gost naših podelitev bralnih značk. Ko je značkarjem sam pripovedoval ali prebral svoje delo, je mlade poslušalce znal navdihniti, da so mu radi prisluhnili. Posebno dobra literarna prijateljca pa sta bila z našo pesnico Meto Rainer.

- *Kako pa si ga doživljala kot pisatelja?*

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

Imel je izreden socialni čut - najboljši se mi je zdel prav v socialnih črticah. Knjiga njegovih avtobiografskih črtic *Karlekove prigode* ti resnično seže do srca. Skoraj s solzami v očeh doživljaš težko otroštvo ubogega Karleka - Draga Kumra. Prav ponosna sem bila, ko me je Drago izbral, da sem o njem kot pisatelju in učitelju napisala prispevek za monografijo Gotovlje. Tudi, ko je odšel v pokoj, sva obdržala lep - prijateljski odnos.

dolgoletni dom in službeno mesto Draga Kumra, danes

**KAKO SE SPOMINJATA DRAGA KUMRA KOT SVOJEGA UČITELJA
NEKDANJI UČENKI NELI ŠULER IN ANDREJA KVEDER**

(intervju s svojima mamicama sta opravila Nik Šuler in Matija Kveder Bratina)

- *Se spominjata, kako je bilo takrat, ko sta obiskovati šolo v Gotovljah?*

Najin spomin mora seči nazaj v leto 1976, ko sva obiskovali drugi razred. Takrat nas je bilo enaindvajset učencev nadvse veselih, saj nas je poučeval učitelj Drago Kumer. Pri njem ni bilo nikoli dolgočasno. Nikdar ni delal razlik med otroki, znal se

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

je poglobiti v skromnega otroka in mu prisluhniti. Večkrat nam je prebiral svoje zgodbice, ki so nas vedno znova očarale.

- *Kaj pa pouk? Je bilo tako kot je danes?*

Ure so bile sicer vezane na šolski zvonec, vendar se je marsikatera podaljšala, kakšna združila, kakšna pa celo prestavila ven, v naravo. Gozd je bil pogosto naša učilnica. Tam smo si ustvarili pravo bojno prizorišče; fantje so bili partizani in Nemci, dekleta pa bolničarke. Lahko rečeva, da je Drago Kumer ljubil naravo in jo približal tudi otrokom. Živali in rastline smo spoznavali kar »v živo«. Tudi ure telovadbe smo preživljali na svežem zraku; »boj med dvema ognjema« je bila pač naša paradna disciplina.

- *Je Drago Kumer kdaj napisal kakšno igro posebej za vas?*

Za šolske proslave je sproti pripravljaval nove igrice, ki so bile napisane za vsakega posameznika osebno, saj nas je zelo dobro poznal in nam vloge prilagajal. K igri je pritegnil še takega bojazljivca! Zelo radi smo nastopali, krajani Gotovelj pa so nas tudi z veseljem poslušali, saj smo vedno pripravili kaj novega. Spominjava se, da nas je celoten razred prišla posnet TV Slovenija in smo se lahko še občudovali na televiziji. Lahko rečeva, da je to obdobje šolanja res zelo oddaljeno, ampak spomini na tako velikega človeka, kot je bil Drago Kumer, so še vedno živi in lepi.

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

LITERATURA IN VIRI:

- Drago Kumer: Šolsko leto 1972/73, Šolska kronika III, Gotovlje, 1973
- Drago Kumer: Šolsko leto 1979/80, Šolska kronika III, Gotovlje, 1980
- Drago Kumer: Šolsko leto 1979/80, Šolska kronika III, Gotovlje, 1983
- Gotovlje. Kulturna skupnost občine Žalec in Krajevna skupnost Gotovlje, Žalec, 1980
- Irena Žgank Golič: Družina in šola sta sestrici dve, nobena samotno hoditi ne sme. 100 let podružnične šole Gotovlje. I. OŠ Žalec, Žalec, 2001
- Savinjski zborniki: 1965, 1973, 1978, 1998

Za ustne vire se še posebej zahvaljujemo gospem: Margit Juteršek, Neli Šuler, Andreji Kveder ter Mariji Kumer.

Drago Kumer pisatelj in učitelj
iz mojega kraja

KAZALO

UVOD	2
ŽIVLJENJE DRAGA KUMRA	3
KNJIŽEVNO DELO	5
DRAGO KUMER KOT UČITELJ	8
KAJ SO O DRAGU KUMRU POVEDALI TISTI.KI SO GA BOLJE POZNALI	9
LITERATURA IN VIRI	13
KAZALO	14

april, 2006